

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРІОДИКА:	
Three cents a copy		Подписное число три центи.	
One year	\$ 7.00	Ha рік	\$ 7.00
Six months	3.75	Ha шість місяців	3.75
Three months	2.00	Ha три місяці	2.00
Foreign and Jersey City Rates:		в Джерсі Сіті і Заграницю:	
One year	\$10.00	Ha рік	\$10.00
Six months	5.00	Ha шість місяців	5.00
Three months	2.75	Ha три місяці	2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧАСИ ЗМІНЯЮТЬСЯ.

У Бечаваналанді, на другому кінці світа, — стала подія, яка показує на великі перемини в світі, що сталися просто на наших очах.

Бечаваналанді — це англійська колонія в південній Африці. Заселена муринами Бечаванами. Відносини між колонією і Великою Британією означені відповіддю до формули протекторату: колонія поділена на низку округів, з котрих кожний замешаний одним племенем і стоїть під управною начальниці тубильців. Над усіма начальниками стоїть англійський урядник, «комішенер».

Недавно один з тих ватажків, Чекеді на імя, судив за проступки проти чорних жінок одного білого, а осудивши його як винуватого, казав висікти його різками. Поступок ватажка обурив, британського високого комішенера. Він, видно стояв на становищі, що білий чоловік має якесь гідність, котрої не повинен наругати чорний ватажок. Побиття різками білого, хочби винуватого в такій провінції, за яку б'ють різками чорного, є порушенням цієї гідності, до певного ступня образою для всієї білої раси. Виходячи з таких залогів, комішенер післав Чекеді на заставу.

Та це осудження ватажка стрінулося з критикою Європеїстів у південній Африці. Піднесли просте не лише демократи й ліберали, що вірять у рівність людей, але й такі консервативні люди, як місіонари, котрі, поширюючи християнство серед чорних, говорили їм, що чорні люди це також боги діти, як білі. Осудження Чекеді за висічення різками білого за доказану йому провини йшло в розріз з проповіддю рівності людей без огляду на расу, яку ширили церковні й ліберальні Європеїсти. Білий джигун дістав просто те, що йому належалося.

Під натиском цієї опінії Лондон остаточно приказав привернути Чекеді в його правах. Четверть століття тому цього роду подія бодаб неможлива. Чорний не важився й висікти різками білого за зачплення чорних жінок. Якби який був на це звачився, то його покарали би були за це для прикладу жорстоко, а за ним ніхто не вставився; а якби вставився, то уряд на протест не звертав би уваги, бо уряд уважав, що, правлячи чорними, йому нічого оглядатися на опінію чорних чи білих, які не розуміють писаних законів білих серед чорних. Поза старим розумуванням було переконання про висікти білого чоловіка над чорним. Нині в деяких західних Європі це дехто може в істерії балакати про висікти одної раси над другою, але в «дійній» Африці старі правителі найбільшою в світі імперії, Англії, вважають, що імперію краще правити, спираючись на нову засаду про рівність усіх рас.

Юліан Баранюк.

СПОМИН З 1914 РОКУ

(В Галичині в перших днях вибуху світової війни).

Вправді цих гармат і полонених ніхто не оглядав, але більшість щиро в це вірила. Потім наспіла друга сенсаційна подія, що російська армія, під проводом генерала Рененкампера, котра числила коло пів мільйона, зістала зовсім розбитою, і що самий генерал дістався до неволі, та що Москалі в перелопоті вхідять у сторону румунів.

В іншій депеші доносено, що під Бродями і Равою Руською, австрійські війська скрізь побити Москалів, що ситуація є досить корисна, і в найближчому часі не буде вже ні одного російського жовніра на нашій землі.

Це було на папері, а що іншого — дійсності. Відрозся стріляти чимраз виразніший. Почта, яка ще досі приходила, хоч нерегулярно, не надійшла і ситуація ставала гіршіша.

Учня.

День 26. серпня був погідний, одначе сонце було похите. Якоесь густою мрякою. Це вже були дні з поміжкою битви, яка мала місце коло Красного. День перекладав в страху і неспокій. Наряд над вечером повстав міст страшенний крик, зойк і плач жінок. Люди кинулися до міста, щоб побачити, що ді-

ється, і що є причиною того крику і плачу.

В місті, де мешкали Жиди, зчинилося ціле пекло і все, що діяло, почало утікати. Причиною втечі було це, що малярські гузари галопом утікали через місто і кричали: «Рус! Рус!» Слово «Рус» означає по малярськи «Москалі» і тому Жиди думали, що Москалі вже десь за містом, і тому почали масово втікати.

В одній хвилі всі доріжки, які виходили на захід з міста, стали наповнені австрійським військом, яке в перелопоті ввійшло, як артилерія, кіннота і піхота; і те все ввійшло перед Москалями на стрімгому.

За військом почався масовий втеча мешканців міста, а особливо Жидів. Наші селяни поклали деякі речі на вози малярів, котрі втекли. Жиди, які почали втікати, жиди, котрі мали коней, позабірали коней на плечі, а найбільше втікали без нічого.

По дорозі зчинилося ціле пекло. В перелопоті люди втікали, в чім могли, лишаючи цілий свій доробок. Тоді були

НОВА ПУБЛІКАЦІЯ ПРО УКРАЇНУ ІТАЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.

Маленьке видавництво наших великих приятелів Лавра Манаїри і Франч. Тадеї не спить, а проволі продовжує освідомлення Італії щодо української справи. На протязі цього року вийшли вже накладом Манаїри і Тадеї чотирі книжечки 1. Оваського, «Європейська рівновага та українська проблема», 2. Манаїри «Тарас Шевченко, бард України» з перекладом деяких його віршів, 3. Франческа Тадеї «Гетьман Мазепа», а отже — тиждень тому — новий приємний дарунок 4. Епіркі Ісасабата «Україна і католицька церква». За остання це брошура на 30 сторінок, з перекладом взаємодоповнює між Україною та католицькою церквою, а також з багатьма статистичними даними про Українців католиків у цілому світі.

«Українська справа» — каже автор у перших рядках своєї праці, — все стосується до порядку денного і вага її така, що, як і Розенберг, спостережливий співробітник Гітлера, визначив її як «ядро до цілої європейської політики». Але українська проблема, на погляд автора, не вичерпується лише політикою, а поширюється глибоко на полі культурному та духовному, так, що нинішні напруження дуже важлива реальна українська проблема».

Але перше, ніж підійти до самої релігійної української проблеми, автор спинається над характеристикою того віданого духовного підложа, що виводило українську релігію, проблему, тих духовних ріжниць, що обумовили і зробили кінцевою боротьбу між московською ортодоксією й українським автокефалізмом, що привів до унії і католицтва. «Мусимо спитатися, — каже автор, — перш за все над великими ріжницями, що характеризують нашу московського народу з одного боку, і душу українського народу, з другого, — мусимо спитатися над ріжницями в їх культурі, — ріжницями істотними, дуже глибокими. Душа Москалі має в собі всі незгладимі риси Сходу, кочовничого, пастушого, воєвоцького. В ній ми знаходимо вічний неспокій, містицизм,

усякому разі, як каже автор — «Український народ це рахується з жаданими понекає світла з Заходу (а не із жад Сходу) і з багатьох прикмет даними ми можемо думати, що український народ багатий, і що жинився сам по себе думати і вже в наші, тільки що треті, може добирати робітників дуже і швидко розвивається нашого анправних і обережних, щоби національного державного пілжннв не посповано й у тання. Остгнншнх свою власну державу — розвиває всі ін. Більш як ніколи видаються ці, тепер такі пекучі питання. Приклад гітлерівцв у Німеччині є занадто красномовним прикладом. Поки Гітлер не був при владі, католицькі єпископи вилучили його з церкви, а коли він прийшов до влади, Гітлер зв'язав з ним дуже прихильний конкордат...

Життя жидів... Але книжку Ісасабата треба почитати як дуже цінний вклад в пропаганду української справи за кордоном. «Евген Оваський.

здатний повести до героїзму, одначено — фатализм, який підірвав крила в кожній сильній акції і примушує маси народу обожувати одлавною царя чи Леніна. Московський наріє є народом модалом, що ніколи не посідав землі, а коли захотів її посити, то знайшов її ворожою до себе, відкритою лісами та болотами. Зробивши рабом бор, він замкнув в своїм серці жаль за давню необмежену свободу, що був нині останньою іскоркою мрії, і, заглиблений в тих своїх внутрішніх переживаннях, він не відчув заклику землі, бо його душ виховала тут, отой вічний потяг втекти від занадто жорстокої дійсності...» — «Душа українського народу є цілком відмінна. Це перш за все й особливо є душа народа-хлібороба. Українська морозна земля, що зробила нині землею спустошеною й голоду, була до недавня життєвою імперією царя і цілої Європи, і видавала навіть кріпаками справжню матірню. І саме тому Українцв счасе неспокійніми світогляд, більш світлий, бо збудований на істинній власності і певності запліднення. Залишаючись ближче до землі, він набрав від неї більш мужної й і здоровий сил, більш здорового змісу, що вміє відповісти на запити сумління й виправдати життя, а навіть пережити радість життя. Контакт з природою, постійна робота над землею, яка його робить присутнім при народженні, розвитку й замиранні стількох живих створінь, цюль продукції, що вимагає від нього передбачливості й визначення, з поняттям власності, почуття обов'язку; насолоджуючись продуктами власної праці, що робить його незалежним, — починається до того, його життя є більш ясне, більш оптимістично; починається до того, що його серце звикає бути мужнім, бо в постійній боротьбі за все кращу продукцію він звикає перемогати і бути певним своїх сил і своїх можливостей. Душа українського народу є схиленою до польського, а також арийської, без ния-чости монгольських домішок, без

усякому разі, як каже автор — «Український народ це рахується з жаданими понекає світла з Заходу (а не із жад Сходу) і з багатьох прикмет даними ми можемо думати, що український народ багатий, і що жинився сам по себе думати і вже в наші, тільки що треті, може добирати робітників дуже і швидко розвивається нашого анправних і обережних, щоби національного державного пілжннв не посповано й у тання. Остгнншнх свою власну державу — розвиває всі ін. Більш як ніколи видаються ці, тепер такі пекучі питання. Приклад гітлерівцв у Німеччині є занадто красномовним прикладом. Поки Гітлер не був при владі, католицькі єпископи вилучили його з церкви, а коли він прийшов до влади, Гітлер зв'язав з ним дуже прихильний конкордат...

Життя жидів... Але книжку Ісасабата треба почитати як дуже цінний вклад в пропаганду української справи за кордоном. «Евген Оваський.

О. Сновіда.

ЖИДІВСЬКО-ПОЛЬСЬКА ПРИЯЗНЬ.

В жаргоновім «Гайті» читаємо: «Українці так організовані, що коли (в боротьбі з українською кооперацією) Жиди рішаються покинути село, в якому він і родина працювали, намагання вони випустити його без гроша. Від нього не купується не лише товару, але навіть і того кусника землі, на якій сидів...»

«Маємо право прилюдно залягати провідників українських, як доводило вони мовчати? Хай не згадується Українцв? Це не реалістично на те все, що нам чиниться; хай не думайте, Українці, що, завіт боротьбою з Гітлером, не приймемо боротьби з ними, як який корисний їм. Ос чому стають вони в обороні са-лі в Польщі і кінчать її зі-кідувати українську кооперацію...»

В подібний тон пише інша преса жидівська, в польській мові («Хвіля», «Наш Пшеглонд і ін.). Звідки цей проваційний тон? Звідки мають Жиди диктувати хліборобам в українському селі (які самі пишуть) — їх відношення до Жидів? Звідки мають змушувати нашого селянина розвивати горючю і вчашати до шинку? Звідки мають накласти владу замикати наші ко-

часто провадили під сильною жандармською ескортою в сторону Львова цивільних людей, котрих арештували як російських шингунів. Скрізь було повно Мадярів і коли заклали якогось селянина в ноці в полі, то той уже більше не оглядав родиною стріхи. Мадяр не розумів по славянськи, а як скопчили якого селянина, то питались, чи він «рус». Селянин думав, що він питаються, чи він «русин», і звичайно відповідав, «русин». Зараз такого арештування і приводили до команд малярських гузарів, які без пересуду видавали засуд смерті через повешення. Траплялися випадки, що селянин виліз на дах свого дому, або на дерево, бо хотів побачити, що діється в околиці; Мадяр, як його побачили, зараз його вшави за зраду, бо він нібито дав знак Москалям.

Четвертого дня перед вечором ситуація мабуть дуже погіршилася в некористі Австрійців, бо від 400-лих військ австрійської армії і артилерії подалися в сторону Львова. Ніхто не знав, де знаходиться боса лінія, як далеко несприятель чи не є ще яка наші війська на переді. Не знали цього й жовніри, які близько нас стояли. Цивільні втікачі вже не надходили, і це був знак, що Москалі вже десь близько нас.

(Ласі б'єте).

ВСТУПАЮТ НА ПОСІДКУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СБОРУ.

оперативні під глухим претекстом, чом то гнізяться «жиди», що коли (в боротьбі з українською кооперацією) Жиди рішаються покинути село, в якому він і родина працювали, намагання вони випустити його без гроша. Від нього не купується не лише товару, але навіть і того кусника землі, на якій сидів...»

Звідки, що Жиди чують за собою протекцію влади. Це лише про людське око доказують Жиди, що вони проти реакції, за демократію і т. і. Прекрасно — коли це ми відізнаємо — толеруємо вони диктатуру більшовицької диктатури в Польщі, тільки не знають її в Німеччині. Вони за демократію — за яку? — тільки не за українську демократію села. В суті рини вони підтримують уський режим — який корисний їм. Ос чому стають вони в обороні са-лі в Польщі і кінчать її зі-кідувати українську кооперацію...»

Цією фактими мусимо приглянутися ближче. Стоїмо вч-на-віч з фактом жидівсько-польського порозуміння. Давно час минули, коли «меншості» українські і білоруські, ішли в Рині Посполитій-разом в одній лаві з Жидями. Тепер — Жиди гремлять підписуються на позичку нароadowi; тепер Жиди — унікають робити якінебудь прикрити варшавському урядови за границею; тепер Жиди — дуже люляють в соїм; тепер Жиди — спільно з Пользями вступають в краю і за кордоном проти Німеччини; тепер Жиди ідуть єдиним фронтом з пануючою нацією — на союз з більшовицьким...

Очевидно, що, дачи релігійні санації підтримку «жидів» і політичну. Жиди хочуть компенсації за свою приязнь в області економічній. І ось тут — в першу чергу висувають українську істєтню. Наше село, що має владу дачи опіки Жидів і посередництва жидівського спекулянта — стає економічно на логі, закладає кооперації і стимулюється від купівлі і пиття горівки. Все це не на руку Жидям і звідси їх гнів. Звідси — отверте надкування українців в дажді вже собі раді з тими Українцями: надкування брехнею й доносами в пресі.

ПІСНІ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРИПЦІВ.

(Лавра і мелодія Л. Лепкого)

НА МУСІЛЬСЬКИЙ ХОР

опрацював Михайло Гайворонський

Пісні:

- 1) Мавча пічка
- 2) Кладовка
- 3) Бо війна — війноно
- 4) Тьох-тьох.

Пісні ці видав накладом «Червона Калина» у Львові. Цна чотирьох пісень 25 центів. Готовий склад на Америку в кінтарі: «СВОБОДА»

81-83 GRAND ST., 850 P. O. BOX 344, JERSEY CITY, N. J.

НОВИЙ ВІДДІЛ:
 1. 100. Сабітс Анна, Солтан Ольга, Солтан Михайло.
 2. 268. Гладчук Ємілія.
 3. 271. Глазунський Стефан.
 3. 385. Дупей Анна, Шун Михайло.
 3. 370. Бойчук Іван.

В. 280, Яворська Ганька, Іванусь Дмитро.

НОВІ ЧЛЕНИ:

B. 136. Гаврильчак Іван, Кравчишин	B. 199. Лисогуб Катерина.	B. 296. Динко Анна, Динко Іван,	Грицяк Євгенія, Ядичин Юлія, Ко-
B. 319. Лукашук Катерина.	B. 321. Фука Стах, Куриляк Катери-	Васидак Наступа, Данько Катерина,	Стів Константин, Ковердович Йосиф,
			B. 307. Витязь Михайло.

Мадаряк Михайло	Нестерук Володимир	Катерина, Дашавська Анна, Надольна Марія.	В. 330. Шумлякський Антоній, Шумлякський Теодор.	Відділ:	Членів:	Відділ:	Членів:	Бродин Михайло, Доган Іван, Фалалаєв Федосій, Шумлякський Антоній, Шумлякський Теодор.	В. 85. Старошко Іван.
-----------------	--------------------	---	--	---------	---------	---------	---------	--	-----------------------

дед, брати Анна, Кашинська Ірина, Кашинська Анна, Євгенія, Кріль Миколай	В. 345. Пастушенко Юлія, Рихтей Марія, Лобус Стефан, Лобус Олена, Семотюк Петро, Крайдуха Ми-	33. ---- 1 37. ---- 3 37. ---- 3 37. ---- 3	223. ---- 8 226. ---- 3	Евдокія, Р. 319. Маніани Василь, рюк Микола, Токарук Андрій, Ткачук Спідоніот, Стігнішук МIRON, Івас-	2	ЗІСТОВЛЕННЯ: ... 1922 ...
--	---	--	----------------------------	---	---	------------------------------

[illegible]

Костюк Йосип, Якуш Стефан, Дмитро Василь, Кузьмо Йосиф, Прохор	В. 162. Стефана Стефанія.	102. ----	1	290. ----	2
	В. 163. Федюк Анчі, Федюк Ми-	103. ----	1	292. ----	1
	Кесня, Пріяма Григорій, Шевчук Ка-				

В. 50. Гелішні Василь, Карпінє Ан- на, Матія	Лис Марія, Денис Йосиф, Вебер Ан- на, Паушин Катерина.	В. 369. Берута Михайло, Вересюк Анна, Венесук Стефан, Мілюхоник А.	144. 145.	5 2	330. 332.	4 3
---	---	--	--------------	--------	--------------	--------

Кількість було дорослих членів 20,276

Мухомов, Степан	Вербицкий Иван,	Яськів В. 177. Лучка Стах.	В. 374. Катанський Петро. 175. ----- 3		В класі В.В. на \$1300 ----- 146
		В. 179.Робак Стефанія, Ізачко Ка-	В. 384. Сирота Андрій, Диневич 175. ----- 3		В класі С.С. на \$2000 ----- 46

Фроко, Черкас Петро, Черкас Воло-
димер, Мельничук Михайло.

[illegible]

В. 220. Шварков Петро, Савица Іван,	В. 124. Боровицька Катерина, Боро-	стий Теодор, Костишак Марія, Мо-	пешку й аматорські сигнали на віддає 3500 кс.	В класі W- 300 на \$1000-----	947
Улізов Олексій, Ковалюк Анніа. Сня-	Івля. Мелета Анніа. Мелета	стий Микола,		В класі W-1000 на \$1000-----	948

В. 90. Божан Аналі, Дудун Марія, Федю Михайло. Ковалівщині. Іван. Ко-	В. 151. Маркович Іосиф.	В. 94. Вітваровський Іосиф, Скре-	рантуємо радіо на цілий рік. Посилаємо	В класі 1-2000 на \$2000	23
р. 223. 2018. 2019.	В. 170. Стівіва Михайло.	чук Василь, Скремчук Ірина.			23

В. 217. Кучми Григорій, Онфрій
Заборська Софія.
В. 236. Балайда Катерина, Балайда Андрій.
В. 235. Пашка Марія.
В. 127. Самуїл Марта.

В. 217. Кучми Григорій, Онфрій
Заборська Софія.
В. 236. Балайда Катерина, Балайда Андрій.
В. 235. Пашка Марія.
В. 127. Самуїл Марта.

В. 41. Городицька Віра, Городицька Анна, Городицька Єлисавета.

В. 194. Конікевич Одага, Миколаїв Федорів Григорій, Тарновий Володимир		В. 252. Багрий Іван, Багрий Анна, Б. 253. Войтович Яків, Метник Ми- хайло, Гринців Ілько. Я. 183. Ганковський Михайло.	В. 164. Данило Катерина, Урилич
---	---	---	---------------------------------

Зелеский Дмитрий, Симонович Юсиф. В. 271. Чучман Стефан, Жубриль-Козеский Петро. В. 319. Коник Михайло. В. 320. Стець Франко. Стець Вар-
димир. В. 217. Стехня Мария, Плекан Мария, Миклайо. В. 359. Гладка Наталія, Гладка Сте-

Гінко Софія, Моркович Віктор, Моладечий Іван, Сарчук Василь, Павло- дченко Михайло	В. 288. Крохоч Розалія, Бідагайний Михайло.	В. 297. Овасюкська Галина, Овасюк Данило.	№ 0, станція W.O.V. 1130 кс.	гориш, діаметр 282 мм	Павловини Тонка.
---	---	---	------------------------------	-----------------------------	------------------

ри, мінько АНТОНІНА.

